

Nr 7

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående viss ändring i uppbördsförordningen m. m.
(2:a avd.)*

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) motionen I: 87 av herr *Gustaf Elofsson*, vari hemställts, "att riksdagen måtte besluta om sådan ändring i taxeringsförordningen, att skattskyldig som skönsmässigt åsatts taxering då synnerliga skäl därtill föreligger av taxeringsnämnd kan beviljas anstånd med erläggande av skatt till dess högsta instans till vilket målet föres avgjort ärendet, samt att vederbörande utskott måtte utarbета förslag till erforderlig lagtext med beaktande av de i motionen anförda synpunkterna"; ävensom

2) motionen II: 518 av herr *Börjesson* i Glömminge, vari hemställts, "att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till riksdagen om sådan ändring i uppbördsförordningen, att det blir möjligt för innehavare av kreaturslöst jordbruk att efter särskild ansökan få erlägga skatten med en tredjedel vid vardera av uppbördsterminerna i mars, november och januari".

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till förenämnda motioner I: 87 och II: 518.

Gällande bestämmelser

Bestämmelserna om erläggande av skatt och om anstånd med inbetalning av skatt återfinnes i 1953 års uppbördsförordning. Skatt förfaller till betalning under uppbördstermin. Uppbördsterminerna under uppbördsåret är sex till antalet och infaller i månaderna mars, maj, juli, september, november och januari (i regel den 6—13 i respektive månad). Enligt 26 § i förordningen förfaller preliminär B-skatt till betalning med lika belopp under envar uppbördstermin under uppbördsåret eller, vid debitering under inkomståret, under envar av de återstående uppbördsterminerna under uppbördsåret. Beträffande kvarstående skatt gäller enligt 28 § att den förfaller till betalning, om den uppgår till högst 50 kronor, under uppbördsterminen i mars månad och, om den överstiger 50 kronor, med lika belopp under nämnda termin och uppbördsterminen i maj månad. Belopp under fem kronor skall dock inte erläggas.

Tillkommande skatt förfaller enligt 31 § till betalning under uppbördstermin eller uppbördsterminer, som lokala skattemyndigheten bestämmer, dock högst under sex på varandra följande terminer.

Om skatten inte erlägges i vederbörlig tid och ordning, blir densamma föremål för indrivningsåtgärder, varvid restavgift uttages. Denna påföljd kan dock undvikas, om den skattskyldige under åberopande av särskilda skäl medgives anstånd med inbetalning av skatt. Sålunda kan enligt 48 § 1 mom. skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvållat blivit nedsatt, beviljas anstånd med erläggande av preliminär B-skatt, kvarstående skatt eller tillkommande skatt. Liknande möjlighet föreligger enligt 48 § 2 mom. även för vissa värnpliktiga.

Enligt 49 § 1 mom. kan skattskyldig, som anfört besvär över taxeringsnämnds, prövningsnämnds eller skattedomstols beslut rörande taxering, beviljas anstånd med inbetalning av skatt på grund av taxeringen. Härför erfordras dock att vederbörande taxeringsintendent i yttrande över den skattskyldiges framställning om anstånd förklarar sig inte ha något att erinra mot bifall, helt eller delvis, till densamma. Anståndet skall avse skatt till belopp, som betingas av taxeringsintendentens yttrande. Jämlikt anvisningarna till 49 § har taxeringsintendenten att, om möjligt, tillkännage sitt ställningstagande till de över taxeringen anförda besvären. Därest taxeringsintendenten inte anser sig kunna göra något uttalande rörande sitt framtida ställningstagande till besvären, skall detta meddelas den lokala skattemyndigheten, som i sådant fall har att avslå framställningen om anstånd. Beslut om anstånd meddelas, efter skattskyldigs framställning, av vederbörande lokala skattemyndighet. Har anståndstiden gått till ända utan att skatten till fullo guldits, skall den skattskyldige erlägga restavgift å den del av skatten, som då återstod ogulden.

I 21 § 1956 års taxeringsförordning ges bestämmelser om skönstaxering, som kommer till användning, om deklaration inte avgivits eller om skattskyldigs inkomst av viss förvärvskälla inte tillförlitligen kan beräknas på grund av brister i deklarationen eller bristfälligt underlag för sådan. Därvid skall inkomsten uppskattas efter vad med hänsyn till föreliggande omständigheter såsom verksamhetens art och omfattning finnes skäligt. I anledning härav restförd skatt blir föremål för indrivningsåtgärder i samma ordning som gäller för annan skatt enligt uppbördsförordningen.

Frågornas tidigare behandling m. m.

Anståndsbestämmelserna. I proposition nr 100 till 1953 års riksdag, då de nuvarande anståndsbestämmelserna antogs, anförde departementschefen att visst fog kunde finnas för kritik mot att — i fall då skattskyldig åsatts en hög taxering av beskattningsnämnderna — göra rätten till anstånd beroende

av taxeringsintendentens ställningstagande. Å andra sidan måste det — enligt departementschefen — anses uteslutet med en regel av innebörd att anstånd med skattens erläggande alltid skulle gälla till dess ett lagakraftvunnet utslag föreligger, enär en sådan regel skulle medföra, att de skattskyldiga genom taxeringsbesvär kunde — hur ogrundade besvären än var — erhålla mycket lång tids uppskov med skattens erläggande för att vid något framtida tillfälle ställas inför skattekrav, hänförliga till sedan länge uppburna och måhända även förbrukade inkomster.

I enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1959 har chefen för finansdepartementet tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa utredning av vissa uppbördsfrågor. Av direktiven för utredningen, som antagit benämningen uppbördsutredningen, må här återges följande.

Slutligen torde i detta sammanhang få upptagas frågan om anstånd med inbetalning av skatt, som är beroende av utgången i en taxeringsprocess. Enligt gällande bestämmelser skall ett taxeringsbeslut utan hinder av besvär föranleda debitering av däremot svarande skatt. Anstånd med inbetalningen kan endast erhållas, om vederbörande taxeringsintendent tillstyrkt eller avser att tillstyrka nedsättning i taxeringen. Det har länge stått klart, att denna ordning inte är tillfredsställande, och krav på utvidgade möjligheter till anstånd har rests vid olika tillfällen, bl. a. i motioner inom riksdagen och i en skrivelse från justitieombudsmannen. Även enligt min mening talar vissa skäl för att möjligheterna till anstånd utvidgas. Vid utredningen av denna fråga bör övervägas huruvida icke avgörandet i anståndsfrågor i här avsedda fall lämpligen kan överflyttas till ett judiciellt organ, exempelvis kammarrätten. Såsom förutsättning för en ändring av de nuvarande bestämmelserna på området bör gälla, att statens möjligheter att utfå den genom skatteprocessen slutligen bestämda skatten inte nämnvärt försämras. En tänkbar utväg härvidlag kan vara, att den skattskyldige ställer säkerhet för skatten. I förordningen om särskild investeringsfond för avyttrat fartyg har skapats ett system för ställande av säkerhet genom bankgarantier. Ehuru bestämmelserna därom är ganska komplicerade, synes de praktiska erfarenheterna vara goda.

I motionerna I: 486 och II: 548 till 1961 års riksdag framställdes yrkande om sådan ändring av anståndsbestämmelserna, att anstånd skulle kunna medges efter tillstyrkan av taxeringsintendenten, även om denne inte ansåg sig kunna hemställa om bifall till de av den skattskyldige anförda besvären. I motionerna uttalades bl. a. att en sådan utvidgad möjlighet till anstånd borde kunna användas, då tvisten i skatteprocessen gällde princip-, tolknings- eller skälighetsfrågor. Motionerna avstyrktes av bevillningsutskottet i dess av riksdagen godkända betänkande nr 25. Utskottet framhöll därvid bl. a. att det med hänsyn till vad som uttalats i direktiven för uppbördsutredningen kunde förväntas att denna skulle komma att överväga förslag i den riktning motionärerna yrkat.

Uppbördsterminerna. Vid 1960 års riksdag yrkades i motionerna I: 294 och II: 363 sådan ändring i uppbördsförordningen, att uppbörd av skatt skulle äga rum under tiden den 6—16 i månaden för respektive uppbördsterminer. Därvid åberopades att många skattskyldiga hade sina inkomster per den 15 i månaden. Ett stort antal lantbrukare uppbar således sina mjölklikvider just den 15 i varje månad. För här angivna skattskyldiga skulle det alltså vara av stor betydelse om uppbördsterminerna kunde utsträckas till och med den 16 i varje uppbörds månad. Utskottet avstyrkte motionerna i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 20. Härvid anförde utskottet bl. a. att nämnda spörsmål torde komma att uppmärksammas av uppbördsutredningen och att det inte heller var uteslutet att frågan om ändrad tid för uppbörd av skatt kunde bli föremål för överväganden inom uppbördsorganisationskommittén.

Motionerna

Anståndsbestämmelserna. I motionen I: 87 framhålles, att, i de fall där skönstaxering skett till avsevärda belopp och vederbörande skattskyldig med anledning därav debiterats betydande belopp i skatt, konsekvenserna kan bli mycket betungande för den skattskyldige. Om skönstaxeringen kommit att ske på lösa grunder, vilket ofta torde vara fallet med hänsyn till de bristfälliga upplysningar som i dessa fall vanligen står taxeringsnämnderna till buds, borde taxeringsnämnd medges rätt att mildra konsekvenserna av skönstaxeringen utan att fördenskull avstå från möjligheten att få fallet prövat vid högre instans. Detta kunde ske genom att taxeringsnämnd, där sådana skäl kan anses föreligga som motiverar en mildring i skönstaxeringens konsekvenser, får möjlighet att medge uppskov med inbetalning av den debiterade skatten. De fall där dylika uppskov medgivits torde lämpligen böra uppföras på särskilt uppslag i taxeringslängderna och formellt, i avvaktan på utslag i högre instans, betraktas som en osäker fordran, vilken inte skulle inkluderas i taxeringslängdernas sammanräknade till taxering beslutade belopp. Genom detta förfarande torde garantier kunna skapas för en mera flexibel och därmed också effektivare och framför allt rättvisare tillämpning av förfarandet med skönstaxering.

Uppbördsterminerna. I motionen II: 518 erinras om att många lantbrukare med kreaturslöst jordbruk har likviditetssvårigheter vid skatteinbetalningen under sommarhalvåret. Med nuvarande bestämmelser skall den preliminära B-skatten erläggas med lika belopp under sex uppbördsterminer. Enligt motionärens mening bör en ändring av bestämmelserna komma till stånd, så att det blir möjligt för innehavare av kreaturslöst jordbruk att efter särskild ansökan få erlägga skatten med en tredjedel under vardera av de tre uppbördsterminerna i mars, november och januari, medan övriga uppbördsterminer göres betalningsfria.

Utskottet

Anståndsbestämmelserna. Yrkandet i motionen I: 87 avser sådan ändring av gällande taxeringsförordning att taxeringsnämnd tillägges befogenhet att under särskilda omständigheter vid skönstaxering medge uppskov med inbetalning av den på taxeringen belöpande skatten i avvaktan på att taxeringen vinner laga kraft. Tekniskt skulle frågan lösas på så sätt att sådana taxeringar uppföres å särskilt uppslag i taxeringsslängden utan att inräknas i de sammanlagda, i övrigt till taxering beslutade beloppen.

Gällande bestämmelser i 1953 års uppbördsförordning är så utformade att den på en taxering belöpande skatten medför betalningsskyldighet å därför utsatta uppbördsterminer, oavsett huruvida taxeringen överklagats. Skatt som inte erlægges i vederbörlig tid och ordning blir föremål för indrivningsåtgärder. Endast under särskilda omständigheter, såsom då skattebetalningsförmågan blivit oförvällat nedsatt eller då vederbörande taxeringsintendent tillstyrkt nedsättning av taxeringen, kan den skattskyldige efter anståndsbeslut av lokala skattemyndigheten undvika indrivningsåtgärder under anståndstiden.

Enligt utskottets mening skulle det i motionen föreslagna förfarandet leda till en komplicerad av taxeringsförfarandet. Lämpligheten av att i taxeringsförordningen införa en särskild uppskavsregel vid sidan av uppbördsförordningens bestämmelser kan också starkt ifrågasättas, i synnerhet då det gäller ett så begränsat avsnitt, som här är i fråga. Detta ger även utskottet anledning framhålla, att uppbördsutredningen i enlighet med sina direktiv kan förväntas överväga bl. a. frågan om vidgade möjligheter till anstånd enligt uppbördsförordningen i sådana fall då skattskyldig anfört besvär över honom åsatt taxering.

Vid bedömning av motionsyrkandet torde även få beaktas att en skönstaxering oftast är föranledd av bristande medverkan från den skattskyldiges sida och att han, om en skönstaxering skulle vara för hög, har möjlighet att besvärsvägen förete sådan utredning att vederbörande taxeringsintendent anser sig kunna medverka till ett anstånd. I detta sammanhang finner utskottet det emellertid angeläget framhålla, att skönstaxering åsättes med tillbörlig omsorg, såvitt möjligt efter företagen utredning och kommunikation med den skattskyldige.

Med det anförda avstyrker utskottet motionen I: 87.

Uppbördsterminerna. Utskottet har därjämte att behandla yrkandet i motionen II: 518, som åsyftar sådan ändring i uppbördsförordningen att det blir möjligt för innehavare av kreaturslöst jordbruk att efter särskild ansökan få erlägga preliminär B-skatt med en tredjedel vid envar av uppbördsterminerna i mars, november och januari i stället för, såsom nu gäller, med en sjättedel under envar av uppbördsårets sex terminer.

Utskottet vill inte utesluta att temporära betalningssvårigheter kan uppkomma i här angivna fall. Detta torde för övrigt gälla icke blott den preliminära B-skatten utan även kvarstående skatt, exempelvis uppbörden i maj; det är inte alldeles ovanligt att just skattskyldiga med preliminär B-skatt också har kvarstående skatt. Motsvarande betalningssvårigheter torde emellertid uppkomma för åtskilliga andra jordbrukare, ävensom rörelseidkare, med säsongbetonad inkomst.

En omläggning av uppbördsterminerna i enlighet med förslaget skulle strida mot de principer som enligt gällande uppbördsförordning är fastställda för uppbördsförfarandet. Utskottet kan inte finna att motionären anfört tillräckligt bärande skäl för ett avsteg från dessa principer, då det gäller en så begränsad krets, varom här är fråga. Härvid har utskottet även fäst avseende vid att det föreslagna systemet inte erbjuder enbart fördelar för här avsedda skattskyldiga. Sålunda skulle den preliminära B-skatt, som enligt nuvarande regler belöper på uppbördsterminen i maj, få erläggas i förskott. Med det anförda får utskottet, som i sammanhanget även vill erinra om att en omläggning av uppbördsterminerna skulle leda till merarbete för lokala skattemyndigheten, avstyrka motionen II: 518.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

- 1) motionen I: 87 av herr Gustaf Elofsson om anstånd med inbetalning av skatt vid skönmässig taxering; samt
- 2) motionen II: 518 av herr Börjesson i Glömminge angående uppbördsterminerna för vissa jordbrukare, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 februari 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Oscar Carlsson, Wårnberg, Lundström, Yngve Nilsson, Sundin och Billman; samt

från andra kammaren: herrar Brandt, Allard, Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Vigelsbo, Engkvist, Asp, Magnusson i Borås, Enskog och Björkman.